

Bemoediging en vertrouwen

Door Gijs van Elk, voorzitter

De werkelijkheid is een vage schaduw van de droom, maar ook een mistige flard van je ergste nachtmerrie. Van wat we dromen komt meestal niet veel uit en ook onze nachtmerries vallen in werkelijkheid wel mee. Toch hebben we dromen nodig. Dromen van een betere wereld en om angsten te bezweren. Ze helpen ons bij ons streven naar een zinvol en gelukkig leven; niet alleen voor onszelf, maar voor iedereen. Rond de kerst en bij het begin van een nieuw jaar maken we een balans op van het oude en nemen we ons voor alles in het nieuwe jaar nog beter te doen.

Kijk niet teveel achterom, zou ik willen zeggen, verwijl niet in nostalgie. 'Vroeger' was het niet beter. Integendeel. Leer hooguit van wat de geschiedenis ons laat zien. Zie dat het beter wordt, zeker in het wat ruimere perspectief. Met de vrijheid, het onderwijs, de armoede of welvaart, de levensverwachting, de gezondheidszorg, het milieu, maar ook met het aantal oorlogen en oorlogsdoden¹. Ook ons welzijn wordt getuige allerlei statistieken over geluk niet slechter ten opzichte van nog maar een paar jaren geleden en het is nog duidelijker als we honderd jaren teruggaan.

De angst dat het slecht met ons gaat, dat we iedere dag moeten vrezen, neemt echter wel toe. Waardoor? Wie zal het zeggen: de (sociale) media, die ons ieder dag opnieuw akelig nieuws presenteren alsof het om de hoek gebeurt, de politiek, die de waan van de dag verheft tot bijna onontkoombaar onheil dat ons allen ieder moment kan treffen? Ongerechtvaardigde angst vaak. Er is altijd wel een dreiging van een terreuraanslag, een ontsnapte crimineel, een grote bosbrand, een aardbeving, een epidemie, en ga zo maar door. Dat soort rampen krijgen we iedere dag voorgeschoteld en toch is de kans dat ons of onze directe omgeving iets van dat onheil treft uiterst gering. Sterker nog, het is veel geringer dan een paar decennia geleden en ook toen al trof het maar weinigen. Ach, wellicht geldt hier:

Een mens lijdt dikwijls het meest
door 't lijden dat hij vreest
doch dat nooit op zal dagen.
Zo heeft men meer te dragen
Dan God te dragen geeft.

Het leed dat is, drukt niet zo zwaar
als vrees voor allerlei gevaar.

En dat zouden we onszelf dus niet aan moeten doen. Op alle, maar dan ook alle fronten hebben we het zoveel beter dan 'vroeger'. Heb vertrouwen in elkaar opdat we, net als lang geleden, weer een touwtje uit de brievenbus kunnen laten bungelen, zoals Jan Terlouw ons, als metafoor en enigszins roze nostalgisch, onlangs op de kijkbuis voorhield². Vertrouw er

---

¹ Bronnen: Freedom House, Our World's Indicators, The World Bank

² <http://dewerelddraaitdoor.vara.nl/media/367395>

ook op dat dingen mogelijk zijn, dat we als mensheid tot veel in staat zijn. Het milieuprobleem, aldus 85-jarige Terlouw, kunnen we vrij makkelijk oplossen. Het is geen technisch noch een economisch probleem. Doen dus en draag je steentje bij, zou ik als 65-jarige willen zeggen en begin met het geloof in het eigen kunnen en dat van anderen. Bouwen op vertrouwen. De opdracht aan de politiek en onze maatschappelijke instituties is hetzelfde: wees integer en wees altijd betrouwbaar. Vertrouw ook uw burgers. En aan de politici zou ik willen zeggen: realiseer u dat en draag ook steeds uit dat u bent gekozen om het publieke belang te dienen. Handel daarnaar en herstel uw moreel gezag. Mogen uw kiezers daar op vertrouwen?

En overigens ben ik van mening dat we ons moeten weren tegen de populistische rattenvangers, die altijd en opnieuw waarschuwen tegen corruptie van de zelfverrijkende, malafide politieke elite, die voortdurend misleidt, onderwerpt, liegt en bedriegt, die van alles roepen over een 'tsunami' aan immigratie en die het gebrek aan veiligheid gebaseerd op aangewakkerde angst, hekelen. Luister er niet naar en laat ze met hun valse melodie eenzaam doorlopen.

Is daarmee de kous af? Welnee. Ieder mens heeft kommernissen, terechte zorgen. Die moeten niet, omdat het een nachtmerrie was, onder het dekbed blijven sluimeren. We staan er mee op en we gaan ermee naar bed, maar intussen proberen we de zorgen te verlichten. We doen er wat aan en berusten niet in die kwellende zorgen. Zo heb ik zelf veel zorgen over de duurzaamheid van onze samenleving en een onderdeel daarvan: armoede, ook al is die relatief³. Ik maak me druk over de steeds groter wordende kloof tussen arm en rijk. Iedereen weet het, maar zo gaat dat: the poor stay poor, the rich get rich, that's how it goes, everybody knows⁴. En iedereen weet ook dat rijken dit ongegeneerd zijn en armen zich schamen voor hun armoede. Deze schaamte wordt versterkt door de gedachte dat armoede een karaktergebrek zou zijn, zoals Thatcher ooit riep, een oordeel dat door veel van onze politici nog steeds wordt gevolgd. Dat is pas beschamend en draagt niet bij aan het herstel van vertrouwen over en weer.

Die uitdijende kloof tussen arm en rijk en de perceptie dat armen zelf verantwoordelijk zijn voor hun armoede, veroorzaakt niet alleen sociale onrust maar tast onze beschaving aan. Als je er middenin zit, word je er constant aan herinnerd en er keer op keer voor bestraft. Niets is wreder en frustrerender dan armoede. Dat moeten we in onze samenleving niet tolereren. Dat is een droom die hopelijk snel uitkomt. Bijvoorbeeld in het nieuwe jaar.

En laten we vooral optimistisch blijven, want in alles zit een barstje, maar daar komt nou net het licht doorheen.

"Anthem"

The birds they sang
at the break of day
Start again
I heard them say
Don't dwell on what

---

³ Adam Smith omschreef dat prachtig en schrijnend: 'Je bent arm als je niet in het openbaar kunt lopen zonder schaamte.'

⁴ Leonard Cohen: Everybody knows

has passed away
or what is yet to be.
Ah the wars they will
be fought again
The holy dove
She will be caught again
bought and sold
and bought again
the dove is never free.

Ring the bells that still can ring
Forget your perfect offering
There is a crack in everything
That's how the light gets in.

We asked for signs
the signs were sent:
the birth betrayed
the marriage spent
Yeah the widowhood
of every government --
signs for all to see.

I can't run no more
with that lawless crowd
while the killers in high places
say their prayers out loud.
But they've summoned, they've summoned up
a thundercloud
and they're going to hear from me.

Ring the bells that still can ring ...

You can add up the parts
but you won't have the sum
You can strike up the march,
there is no drum
Every heart, every heart
to love will come
but like a refugee.

Ring the bells that still can ring
Forget your perfect offering
There is a crack, a crack in everything
That's how the light gets in.

Ring the bells that still can ring
Forget your perfect offering
There is a crack, a crack in everything
That's how the light gets in.
That's how the light gets in.
That's how the light gets in.

Leonard Cohen